

wtorek, 21.02.2023

Wielki Post

Wielki Post wzywa nas do:

- pełnienia dzieł miłosierdzia,
- jałmużny,
- wzmożonej modlitwy, czytania Pisma świętego,
- do uporządkowania serc-oczyszczenia ich z grzechów,
- umartwiania się, do cierpliwego znoszenia przeciwności: w pracy, w domu, w szkole,
- do wstrzemięźliwości (przez odmówienie sobie przyjemności, np. spożywania łakoci, alkoholu, nadmiernego korzystania z telewizji, komputera).
- udział w nabożeństwach Gorzkich żali, Drogi Krzyżowej, w rekolekcjach wielkopostnych, w uroczystościach Triduum Paschalnego.

Początkowo, jak pisze św. Ireneusz, żyjący w II wieku, był to okres zaledwie 40. godzin postu, obejmował Wielki Piątek i Wielką Sobotę. W III wieku post rozszerzono na cały tydzień, a około V wieku, czas przygotowania do uroczystości Zmartwychwstania wydłużono do 40 dni, na pamiątkę 40 dni postu Jezusa na pustyni i 40 lat wędrówki ludu wybranego z niewoli egipskiej do Ziemi Obiecanej. Ponieważ Post nigdy nie obejmował niedzieli, w VII wieku do pełnego okresu 40. dni dotożono brakujące sześć dni i stąd jego początek przesunął się na środę, którą później nazwano „Popielcem”.

Symbolami Wielkiego Postu są: liczba czterdzieści, popiół, krzyż, kolor fioletowy oraz nabożeństwa: Drogi Krzyżowej, Gorzkich Żali i Triduum Paschalnego.

Liczba czterdzieści - jest symbolem i znakiem w czasie którym : Mojżesz bez jedzenia i picia przebywał na górze Synaj, po czym otrzymał od Boga tablice zawierające Dziesięć Przykazań; Eliasz przez czterdzieści dni i czterdzieści nocy szedł do Bożej góry Horeb. Jezus przez czterdzieści dni pościł na pustyni. Naród Wybrany przez czterdzieści lat wędrował z niewoli egipskiej do Ziemi Obiecanej.

Popiół - otrzymywany ze spalonych palm, poświęconych w Niedzielę Palmową poprzedniego roku, przypomina, że wszystko, co ziemskie, co uczynione z prochu ziemi, znów obróci się w proch. Posypywanie głów popiołem jest znakiem marności i przemijalności człowieka, którego ciało po śmierci ulegnie rozpadowi, a jedynie duch pozostanie żywy.

Krzyż - znak krzyża jest symbolem wiary. Przypomina, że człowiek ma naśladować Chrystusa w Jego bolesnej drodze i śmierci krzyżowej. Najstarszą wzmiankę o krzyżu znajdujemy w gnostyckich „Aktach Piotra” z II wieku. W IV wieku znak krzyża wprowadzono do liturgii, jako stały zwyczaj. Żegnanie się krzyżem jest najbardziej związłym, zewnętrznym wyznaniem wiary, najkrótszą modlitwą, szczególnie wtedy,

Fiolet - kolor stale obecny w liturgii Wielkiego Postu powstał z połączenia kolorów czerwonego i niebieskiego. Oznacza duchową walkę (czerwień-cieleśność, błękit-kolor nieba). Wskazuje na cierpienie Jezusa, który przez swą męczeńską śmierć krzyżową połączył ziemię z niebem.

Okres Wielkiego Postu, to szczególny czas łaski, w którym Jezus poprzez swoją Mękę i śmierć na krzyżu wychodzi naprzeciw człowiekowi zagubionemu w grzechach, aby dać mu nowe życie w szczęśliwości wiecznej.

Nabożeństwa Wielkiego Postu

Środa popielcowa. W nastrój Wielkiego Postu wprowadza nas środa popielcowa. Dzień ten rozpoczyna w Kościele katolickim 40-dniowy okres przygotowania do Wielkanocy, największego święta chrześcijan. Mimo, że środa popielcowa w polskim kościele nie jest uznawana za święto, w którym uczestnictwo jest obowiązkowe, w świątyniach gromadzą się duże rzesze wiernych, ludzie chętnie biorą udział w obrzędzie posypywania głów popiołem. W liturgii Kościoła obrzęd ten spotykany jest od VII wieku. Pierwsze świadectwa o święceniu popiołu pochodzą z X wieku. Jako obrzęd obowiązujący w całym Kościele, wprowadził go papież Urban II, w 1091 roku.

Kapłan posypując głowy wiernych popiołem wypowiada słowa: „Nawróć się i uwierz w Ewangelię” lub „Prochem jesteś i w proch się obrócisz”.

W Środę Popielcową i w Wielki Piątek należy stosować post ścisły, tzn. powstrzymać się od potraw mięsnych, w tych dniach można spożyć maksymalnie trzy posiłki, w tym jeden do syta i dwa uzupełniające. Post ścisły obowiązuje osoby od 14. do 60. roku życia.

Droga Krzyżowa. Już przed okresem wypraw krzyżowych do Jerozolimy przybywali pielgrzymi, aby przejść Drogą Cierpienia Zbawiciela, której szlak wytyczała tradycja, przekazywana z pokolenia na pokolenie i opis ewangelistów. Te drogę z czasem podzielono na pewne etapy, które nazwano „stacjami”. Pod koniec XII wieku w Jerozolimie znano cztery stacje: pretorium, spotkanie z niewiastami, spotkanie z Matką i spotkanie z Szymonem z Cyreny. Kolejność i ilość stacji w ciągu wieków ulegały zmianom, ostatecznie ich liczbę ustalono na XIV. Początkowo prawo erylowania stacji Drogi Krzyżowej otrzymali tylko franciszkanie. Dopiero po zniesieniu klauzuli ograniczającej jej erylowanie wyłącznie w kościołach franciszkańskich, nastąpił żywiołowy rozkwit tego nabożeństwa i szybko ogarnął cały świat. Od XV wieku datuje się rozwój Drogi Krzyżowej poza Jerozolimą, powstaje Kalwaria w hiszpańskiej Kordobie i w wielu innych miejscach na świecie.

W okresie baroku powstało wiele obrazów pasyjnych przedstawiających Mękę Pańską, zawieszanych jako XIV stacji w kościołach. Pojawiły się modlitewniki opisujące Drogę Krzyżową Jezusa i zalecające przy każdej stacji odmawianie antyfony: „Kłaniamy Ci się Jezu Chryste i błogosławimy Tobie”, rozważanie i modlitwę „Ojcze Nasz” i „Zdrowaś Maryjo”. W Polsce Droga Krzyżowa znana była już na początku XV wieku, a najstarsza Kalwaria wybudowana pod Radzyniem koło Grudziądza sięga czasów krzyżackich. Dziś obok słynnej Kalwarii Zebrzydowskiej ufundowanej przez Mikołaja Zebrzydowskiego w 1602 roku, powierzonej ojcom Bernardynom, znane są sanktuaria Męki Pańskiej w Kalwarii Paclawskiej koło Przemyśla, w Pakościu nad Notecią, w Górze Kalwarii, w Wejherowie, w Wambierzycach, w Bardzie śląskim, w Krzeszowie, Na Górze świętej Anny, w Piekarach śląskich, w Licheniu i w wielu innych miejscowościach.

Parafia pw. św. Mikołaja. Sztuczne Drogi Krzyżowej to nie tylko obrazy, ale również krusze Męki Pańskiej, żelazny krzyż, odlew metalu, wypalanki z gliny, witraże, mozaiki układane ze szkła lub kamieni. Ze wszystkich tych dzieł bije ku nam wielka miłość Jezusa, który wydaje się mówi do nas: „Jeśli kto chce iść za Mną niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladowuje”. My chrześcijanie musimy być świadomi, że gdy to uczynimy - nasza droga ziemskiego pielgrzymowania stanie się prostsza, a krzyż lżejszy.

Gorzkie żale. Gorzkie żale są rdzennym, ulubionym polskim, wielkopostnym nabożeństwem pasyjnym, a ich początki sięgają XVIII wieku, związane są z kościołem świętego Krzyża w Warszawie, prowadzonym przez Księży Misjonarzy. Nabożeństwo Gorzkich żali od samego początku było rozważaniem Cierpienia i Męki Pańskiej, rozpisanej w 3. częściach, z tekstów dawnych misteriiw pasyjnych. W połowie XIX wieku Gorzkie żale śpiewano już nie tylko w całej Polsce, ale również w środowiskach polonijnych Stanów Zjednoczonych, Brazylii, a wkrótce po tym na całym świecie.

Nabożeństwo to odprawiane w naszych kościołach w niedzielne popołudnia, rozpoczyna się wystawieniem Najświętszego Sakramentu, po czym śpiewana jest pieśń wstępna, tzw. „Pobudka” - rozpoczynająca się słowami: „Gorzkie żale przybywajcie”. Następnie celebrans podaje treść rozważań i intencje, a po tym wierni śpiewają: „Hymn”, „Lament duszy nad cierpiącym Jezusem”, i „Rozmowę duszy z Matką Bolesną”. Na końcu powtarza się trzy razy wezwanie: „Któryś za nas cierpiał rany ... ”.

Nieodłączną częścią nabożeństwa jest kazanie pasyjne, łączące się ściśle z rozważaniem tajemnic Męki Pańskiej. Po kazaniu wierni śpiewają suplikacje: "święty Boże ". Na koniec nabożeństwa, w niektórych parafiach, kapłan podaje do ucałowania pasyjkę. Całość Gorzkich żali, ich trzy części są śpiewane w ciągu trzech kolejnych niedziel. Ich melodia i teksty odznaczają się niezwykłą prostotą i nutą żalu, skruchy, bólu i współczucia dla cierpienia Syna Bożego Jezusa Chrystusa i Jego Matki.